

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Umbra

REDACTOR:
Prof. DUMTRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Pentru pace

Ingerul morții trece amenințator peste lume. Războiul ne pândește. Ne cutremurăm în fața perspectivei însângerate. Cel dintâi Sfântul Părinte dela Roma, vicarul lui Hristos, care a venit ca pace să avem și mai multă să avem. — Acum când mințile sunt uluite și păreri împărțite, Pius XI a ținut să-și spună cuvântul său de Părinte al tuturor. Primind, în 27 August, puternicul grup al infirmierelor catolice întrunit în congres internațional la Roma, le-a spus, între altele, aceste cuvinte, cari trebuie să fie directive pentru toate sufletele catolice:

„Și numai gândul războiului, fără a-i mai adauge altceva (dacă, din capul locului, e cu puțință să i-se mai adauge ceva), ne face să ne cutremurăm.

„Vedem că, de pe acum, în străinătate se vorbește de un războiu de cucerire, războiu ofensiv: o supoziție, la care nici un voim să ne oprim cu gândul; o supoziție decocertantă. Un războiu care n'ar fi decât de cucerire, ar fi evident un războiu injust: iată ceva, ce întrece orice închipuire, iată ceva nespuse de trist și de oribil! Noi nu putem nici măcar să ne gândim la un războiu injust; nu-i putem vedea posibilitatea și o înlăturăm cu toată hotărârea. Nu credem și nu voim să credem într'un războiu injust!

„De altă parte, în Italia, se spune că ar fi vorba de un război just, fiindcă un războiu de apărare a granițelor proprii împotriva unor primejdii continue și neîntrerupte, un război necesar pentru expansiunea unei populațiuni ce crește din zi în zi, un războiu purtat pentru apărarea ori întărirea securității materiale a unei țări, un astfel de război este justificat prin sine însuși.

„Este totuși adevărat, iubite fiice, este adevărat — și nu ne putem opri această reflexiune — că dacă această nevoie de expansiune poate exista, și dacă există nevoia de-a asigura prin apărare securitatea frontierelor, nu putem decât să dorim ca să se rezolve toate dificultățile pe altă cale decât războiul. Cum? Evident, nu-i ușor de spus. Dar nu credem c'ar fi imposibil. Trebuie studiată această posibilitate. Un lucru ne pare neîndoios: că dacă nevoia de expansiune este o realitate care trebuie ținută în seamă, apoi dreptul de apărare are limite și îngrădiri care trebuiesc păzite, pentruca apărarea să nu fie vinovată.

„In tot cazul, Noi rugăm pe bunul Dumnezeu să ajute activitatea și străduințele bărbaților clarvăzători, cari înțeleg cerințele adevăratei fericiți a popoarelor și a justiției sociale a oamenilor; cari fac tot ce pot, nu prin amenințări, cari irită spiritele și nu pot decât să agraveze situația și să facă mai amenințătoare; a bărbaților cari fac ce le stă în putință nu prin amănări, cari nu sunt decât o pierdere de vreme prețioasă, ci cu intențiune adevărat umană, adevărat bună; a bărbaților cari fac adevărată operă de pacificare, pentru a face pace, cu intențiunea adevărat sinceră de a îndepărta războiul. Rugăm pe Dumnezeu să binecuvinteze această activitate și să chie-măm și pe voi să-L rugați împreună cu noi...”

Ochiemare și îndemn care ne sună și nouă, tuturor. — Să-l urmăm!

Necazuri școlare

Anarhia din învățământ — Satana scoate pe Dumnezeu din școală —
Duplicitatea desonorantă a cârmuirii — Vrem cărțile pe față

(—) Se deschid școlile. Era și vremea! În nu mai puțin de 3 luni de vacanță, copiii numai bine s'au sălbătăcit și au uitat alfabetul. Creerul lor s'a desvâțat de munca intelectuală și sburdălnicia lor de cătușile disciplinei. — Și astea sunt abia unele din binefaceriile vacanțelor exagerat de lungi. Mai sunt și altele, pe cari acum le uităm. De bucurie că, în sfârșit, totuși s'au deschis!

Se cade să ne oprim o clipă asupra evenimentului. Să aruncăm o privire asupra școlii și asupra învățământului românesc. — Tare am dori să-i putem închina imnuri de slavă. Din nenorocire, întreaga clădire are mai multe laturi de umbră decât de lumină. Se leagă de ea mai multă durere decât bucurie. Bat mai tare la ochi scăderile decât perfecțiunile ei.

Vom scrie deci despre unele necazuri școlare. Nu despre grijile, infinit de chinuitoare, pe care le au cei mai mulți părinți în aceste zile aspre. Preoții noștri sărăciți, cerșetori aproape, cari dau totuși neamului și țării contingentul cel mai sănătos, trupește și sufletește, de noi recruți ai cărții. Grijii cari n'ar trebui să existe și e o crimă de stat perpetuarea lor. — Trecem însă peste ele. Le lăsăm acasă, afară de pragul școlii. Ne interesează acum mai mult cei înlăuntrul ei.

Intrăm deci în uriașa uzină, în care se fabrică cetățenii și cărturarii, știința și caracterele. — Rămânem incurcați. Numărul rețelilor și necazurilor e prea mare. Incepând cu zidurile dărăpănate și sfârșind cu duhul de mușcăială materialistă ce străbate programa. Murdărie multă și dascăli răi. Cărți nespuse de scumpe și tot atât de zăpăcite. Directive mereu schimbătoare și regim capricios, telegrafic. Neglijențe administrative și samavolnicii politicianiste. Și atâtea altele. E greu să le înșiri pe toate.

Unul din multele rele ne isbește mai dureros și ni-se pare mai primejdios. Este spiritul de duplicitate ce străbate întreg învățământul nostru. Lipsa de curaj a cârmuitorilor cari nu se pot decide definitiv pentru religia materiei. Lupta care se aranjază în școala noastră, programatic și sistematic, între Dumnezeu și satana.

Spiru Haret a făcut un contract cu puterile iadului. A închinat școala, și cu ea sufletul tineretului, duhurilor negre ale științei necredincioase. Lui Dumnezeu abia i-a mai lăsat un colțșor. O oră-două de instrucție religioasă. Și asta, pe cât s'ar putea raționalistă. De voie de nevoie, s'a admis însă și preotul în școală. Cu un rol de cenușotcă. Nu s'a schimbat însă nimic din vechile directive principiale. Așa că, spre definitivă zăpăcire a minților tinerești, același copil învață dela 8—9 că strămoșii lui sunt maimuțele, dela 9—10 că pe Adam l-a făcut Dumnezeu. Un profesor îi spune că Moise

a fost un trimis al lui Dumnezeu, celalalt îl face un simplu jidov șmecher, care n'a făcut minuni mai mari decât ciobanul dela Maglavit. Preotul îl îndeamnă să meargă Dumineca la biserică, profesorul îl aranjază, pe aceeași oră, concursuri de fotbal. — O mai cumplită și mai perfectă școală de zăpăcire și distrămăre sufletească nici diavolul n'ar putea născoci!

Și comic este, dacă n'ar fi atât de tragic, că după toate astea ne mai și mirăm de rezultate. Ne sperle generațiile tinere, cu marea lor desorientare și lipsă de consistență sufletească. Nu înțelegem sbuciumul desnădăduit al tineretului nostru. Avânturile lui spre ideal și căderile în mocirlă. Ne cutremurăm în fața valului de sălbătăcire morală care începe în școală și îneacă în necinste întreaga viață publică.

Deși ar trebui să înțelegem odată, că e firesc să fie așa. Nu se poate altfel. Răsare, în viața publică, ceea ce semănăm în școală. Alungăm pe Dumnezeu de pe catedre, e firesc ca diavolul să ocupe tribunele publice și fotoliile ministeriale. Semănăm zăpăceală, duplicitate, lipsă de curaj — în chip fatal secerăm aiureală, lipsă de caracter, necinstea, șmecheria, chiulul, șperțăria și tot cortegiul de infamii care macină sănătatea și onoarea țării. Că de ce am fi buni și cinstiți, dacă nu este răsplătit și pedeapsă eternă? Și cum n'om fi chiulangii, dacă nu știm cum stăm cu Dumnezeu; dacă de când eram mici, școala ne-a învățat să-l cam lăsăm uitat, într'un colț părăsit al conștiinței?!

Am vrea să știm odată, dacă cinstiții noștri cârmuitori vreau să ne mai țină școala multă vreme în acest echivoc desonorant? Ce vreau să facă cu religia? O țin și mai departe la colț, ori doară o scot cu totul din școală? S'ar părea că inclinăm mai mult spre această soluție din urmă. An de an, se taie câte oră de religie din program. Nici acum n'am scăpat de acest dar ministerial. *Clasa VII a școlilor normale va avea o singură oră de religie, iar a VIII, acum înființată, nici una!* Aștia sunt doară băleși mari, n'au nevoie de poveștile popilor. Se vor înarma, în schimb, cât se poate de bine împotriva preoților, pentruca aruncați apoi asupra satelor să se certe cu popa, spre desfătarea și stricarea sufletească a bunilor plugari cari îl plătesc și îi susțin!

Dar dacă-i așa, dacă ministerul lucrează consecvent la scoaterea lui Dumnezeu din școală, mai onorabil ar fi, s'o spună pe față. Să nu se mai facă declarații mieroase și să nu se mai dea asigurări liniștitoare. Ci să se procedeze radical și deschis. Și consecvent. Să piară duplicitatea și echivocul! Să știm odată limpede cum stăm.

Și s'o știe țara întreagă. S'o afle milioanele de plugari, din truda cărora se ține întreg

edificiul și aparatul școlar. Plugari creștini, cari robotesc în credința, că odraslele lor învață în școală frica de Dumnezeu și omenia. Să știe și ei, pentru ce trudesc și ce otravă se toarnă în sufletul copiilor lor. — Așa să facă guvernul. Să fie cinstiți și să lucreze pe față. Atâta îi cerem. — Că apoi de rest ne vom îngriji noi!

Vindecări la Lourdes. Orașul minunilor din Pireneii francezi rămâne ce a fost: un loc sfânt, unde bunătatea și atotputernicia cerească se vădesc mereu, palpabil, pământenilor. Oficiul comisiei medicale de acolo, *Le Journal de la Grotte de Lourdes*, aduce în numărul său din urmă o succintă dare de seamă despre câteva cazuri mai noi.

1. Cazul *Georgetei Beurton* din Bienville, bolnavă de apendicită și tuberculoză pulmonară, cu simptome grave: febră, vomitări continue, slăbire generală. Operată în 23 Iulie 1933 de apendicită. Tuberculoza însă și-a continuat și ea opera. Facultatea medicală a declarat-o incurabilă. I-s'a prognosticat (dr. Florentin) cel mult un an de zile. A fost dusă pe pat la Lourdes, unde se vindecă instantaneu și complet. Riguros examinată în 28 August 1933 de comisii severe de medici din Lyon, Hyères, Versailles, Nantes și Paris, se constată și se declară oficios vindecată deplin.

2. Cazul *Germainei Lencel* din Lille, bolnavă din 1931 și trecută prin mai multe operații chirurgicale grele (apendicită, flemonă perirenală, abces etc.) urmând să fie supusă în curând și la o operație de colecistită acută. În 18 August c., cu prilejul marelui pelerinaj național, vine și ea la Lourdes. După prima baie în piscină îi dispare febra, scapă de vomitări și de orice dureri, — e perfect bine. Examinarea medicală n'are să constate decât vindecarea.

3. Alt caz: *Maria Cauté* din Agoulême, în 19 August c., se reface subit de tuberculoză peritoneală înaintată, după o singură baie și după 16 ani de boală și îndelungată cură în sanatoriile din Berck și Charras. Când a plecat la Lourdes era pe moarte. De umblat numai așa umbla, dacă alții îi făceau răzăm. Acum dintr'odată și-a recăpătat forțele și se poartă

singură pe picioare, fără nici un ajutor. — Comisia medicală însă nu se declară până ce nu va mai supune-o la noul și noul examene. Președintele comisiei, dr. Vallet, e din cale afară sever în cercetările sale.

4. Se mai semnalează și cazurile: *Germaine Moyencourt* (ulcer la sân, redus instantaneu la o rană ușoară, cicatrizată); *Ludovica Lamare*, venită greu bolnavă de oftică, din sanatoriu Le Rose de Chevilly, acum în convalescență, și *Lucian Vitz*, de 17 ani, din Paris (rue Brisson), atacat de osteo-artrită la piciorul stâng în urma unei căderi, acum patru ani, dela o înălțime de mai mulți metri. Tot tratamentul dela spitalele Bretonneau și Berck-sur-Mer, nu i-a putut reda umblatul. Astăzi însă, după pelerinajul dela Lourdes, unde a fost transportat și el, umblă normal. Și mamăsa crede cu tărie că e vorba de o vindecare miraculoasă. — Deși „sinedriul doctoresc“ nu dă atenție acestui caz, și celor două de mai sus. Iar Biserica nici așa. (R. Negru).

Organizare profesională

Câteva observații la o problemă actuală

de Valentin Copos
protopop român unit

Problema organizării preoșimii noastre într-o asociație profesională am urmărit-o, cu viu interes, încă de pe timpul când se desbătea în coloanele revistei „Cultura Creștină“. Din păcate, ea nici n'a mai progresat de atunci. Se găsește și acum în faza pregătitoare a discuției. De sigur din motivul că nu a reușit niciodată să întrunească unanimitatea de vederi a celor interesați.

1. Intotdeauna, chiar din sînul preoșimii noastre, s'au ridicat și voci contrare. Spuneau unii că preoșimea înregimentată într-o organizație străină de cadrele ierarhice, ar luneca la gesturi anarhice și atitudini nepotrivite cu spiritul bisericii catolice.

O simplă eroare, sau insinuație, asupra căreia nu voim insista. Preoșimea română unită, încă din îndepărtatul trecut, a dat dovezi strălucite de conștiință și comportare in excepțio-

nabilă. Și dacă orice categorii de funcționari, odată încadrați în asociație, s'a ridicat peste nivelul cotidian, tinzând la înălțarea socială a tagmei, — nu preoșii uniți vor fi acela cari, prin excepție, să compromită prestigiul corporației constituite alături de vechiul complex canonic. Din contră, disciplina clericală, promptitudinea și sistemul în acțiune n'ar avea decât de câștigat.

Nedumerirea unor frați, cred că a fost alimentată și de dilema nenorocos formulată de „Unirea“: organizație canonică ierarhică în frunte cu Înălții Arhieriei, sau organizație profesională fără Arhieriei. Ori, nu cred că s'ar găsi un singur preot, care să se indentifice cu ideea unei organizații profesionale fără Arhieriei!

Interesantă îmi pare părerea acelor frați cari admit că organizațiile preoșești din apasunt sunt bune și rodnice, pe a noastră însă o găsesc inutilă. Nouă ne-ar ajunge organizația canonică. Să ne oprim nișel aci. Este oare organizația canonică suficientă pentru apărarea intereselor materiale și profesionale ale preoșimii? Ori poate o organizație profesională ar fi binevenită, utilă și realizabilă?

Dela început aș putea răspunde la prima întrebare: nu. Dovada vitregia tratamentului de care sunt învredniciți până astăzi slujitorii altarelor. Vechea organizație canonică — este dovedit — nu ne-a putut smulge din situația disperată în care ne găsim. Trebuie să căutăm deci alte mijloace de apărare. Prin urmare, ne trebuie organizația profesională.

S'a susținut că toate doleanțele și revendicările noastre se pot desbătea și urmări cu rezultate mai sigure și cu mai multe șanse prin vechea organizație ierarhică: prin *sinoadele canonice*. — Autorul unui articol recent din „Unirea“ a arătat, foarte la loc, că salarizarea preoșimii (sau altă preocupare de același natură) nu ar putea forma obiectul unui sinod eparhial (și cu atât mai puțin al unui sinod provincial). — Eu zic, că nu poate forma nici obiectul principal al *sinoadelor protopopești*, cari își au programul lor bine fixat, și de ordin spiritual. Problemele profesionale ajung la desbatere abia după consumarea unui program lung, la eventuale propuneri.

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Dascălii transilvani

(Amintiri)

de Aurellu Șuluțiu

Intr'o zi de toamnă târzie — o fi amintire, ori poveste? — trei tineri ardeleni, tustrei candidați la profesorat, ne-am strâns diplomele și cărțile în geamantan și am trecut Carpații, ca atâția alții, ca să facem apel la ospitalitatea largă și neprecupețită a României-Mici.

Astăzi încă, după risipirea atâtor scumpe iluzii, cu câtă emoțiune îmi amintesc de clipa, când la o cotitură apăru căciula cu pană de curcan a „dorobanșului“, cu arma pe umăr în atitudinea imortalizată de *Grigorescu!* Iar noi, „copii ai suferinții“, ca la comanda aceluiși îndemn nestăpânit, isbucnirăm într'un întreit „ura“, ce se pierde spre culmile tăcute, purtat pe aripile domoale ale înserării...

Dar scuturând de pe ghețe praful țărilor noastre, noi nu am înțeles să smulgem din suflet nostalgia zărilor cari ne-au însoțit copilăria și, din clipa aceea, am unit în cultul aceleiași dragoste, icoana sfântă a celor două patrii.

Firește, nimeni nu părăsește familie, prieteni, obiceșurile pentru a cerca căile necuno-

scutului: Vom fi ascultat chemările ce picurau în nopțile cu lună și ploaie de stele peste crestele Carpaților, ca odinioară *Lazăr, Bănuțu, Treb. Laurian, I. Maiorescu, Papiu-Ilarian, Ar. Densușanu* și alții pe cari îi știți? — Sau plecat-am, pur și simplu, cu gând de pricopsală?

Ei, Doamne! întrebarea aceasta oricare din cei rămași să-și ducă acasă viața fără de noroc, era în drept s'o facă, dacă ar fi uitat că am crescut în atmosfera eroicului Ardeal de altă dată, unde nemuritorii conducători ai vieții publice române au dat, ei cel dintâi, exemplul jertfei și al patriotismului desinteresat.

Mă văd, ca mic băiat, condus de tata la *Blaj* în istorica reședință a mitropoliților, fostul castel al principelui *Apafi*. Prin ferestrele deschise spre parcul solitar, unde venise cândva să-și răcorească tâmplile înfrigurate *Iancu*, pătrunde mireasma proaspătă — și atât de efemeră! — a liliacului înflorit. În fața noastră stă un ierarh cu plete de argint, cu mâna-i fină gata de binecuvântare, ce părea un sfânt coborât dintr'o antică frescă. Și, în vasta sonoritate a încăperii austere, ca venind de departe, prind frânturi de fraze din cari una îmi răsună și azi, clar, la ureche: „Moștenirea cea mai frumoasă e *sărăcie*“.

Fost-a oare o aluziune „ad usum delphini“, că banii strânși din intensele sale dotațiuni, într'o viață trăită modest — cu tot rangul său de „Consilier intim al Impăratului“ — nu vor apuca altă cale decât a binelui Na-

țiunii? Sau era un simplu îndemn la muncă și vrednicie, ce flutura la lumina fugară a unui aforism?

Înțelepciunea acelor cuvinte, ascunse minții proaste de copil, am cântărit-o, cu vârf și îndesat, în clipa când am privit întâia dată lumea drept în față:

Erai tu, sfântă, *Lucie Sărăcie* a României transilvan; izvor de energie și virtuți, care ai învrednicit un popor de lobagi tolerat în „patria maghiară“, *usque ad bene placitum principum*, să se facă stăpân pe pământul strămoșesc. Și tot tu ai picurat în sufletul umililor dascăli țării să-și închine viața grelei misiuni de a lumina mințile și a forma caractere. Se va găsi cândva, undeva, un „notar anonim“, neîndurat judecător al oamenilor și lucrurilor, pierdut în pacea răcoroasă a unei mănăstiri, unde nu pătrunde svon de conversație, televiziune, pact de neagresiune, cantilene de armonizare, asanare, asasinare. El va povesti, pe înțelesul celor mulți, viața trăită a acestor apostoli în gherocuri dărăpănate, pentru cari catedra nu a fost un mijloc de ștearsă existență, ci altarul unui crez, liber mărturisit în țară liberă.

Dar până în ziua aceea depărtată care cine știe dacă va sosi — toate cele spuse de mine aci sunt numai vorbe. Ca să prindă în conștiința publică, e nevoie de mărturie.

Spiculesc, așadar, dintr'un articol al d-lui *Ocl. Goga* („Rev. Fud. Reg.“, 1 Apr. 1935) următoarele rânduri:

Apoi sinoadele protopopești nu ajung la uniformitate de vederi în problemele de interes profesional. Le apreciază după eparhii, regiuni, etc. în diferite forme — împrejurare care nu constituie decât pledecă în urmărirea scopului comun preoțimii.

Să presupunem însă că simultan, toate conferințele protopopești, ar desbata o problemă de interes profesional — (chestiunea salarizării, pensionării preoților etc). Care ar fi rezultatul? Hotărârile sinoadelor se trimit pe cale ierarhică Ordinariatului respectiv. Dar nu Episcopia și Arhierii sunt acela pe cari preoțimea trebuie să-i convingă de mizeria ei, care le este prea bine cunoscută. — De sigur că Arhierii sunt chemați să fie interpreții hotărârilor aduse în sinoade. Dar Arhierii au o sumedenie de atribuții și probleme, între cari e firesc să primeze cele de ordin spiritual. Sunt copleșiți de mulțimea datorilor ce au. Problemele de ordin material cad în mod natural pe planul al doilea. Și tocmai aici e răul: astăzi, la noi, orice problemă, pentru a avea șanse de reușită, trebuie ținută mereu la suprafață, agitată în continuu, până la obsesie, în parlament, în presă, la întruniri, până și în societate. Ceeace arhierii nu pot face. Nu le permite situația și prestigiul lor, pe care nu iertat să-l cheltuiască mereu în astfel de probleme materiale.

Totuși, Arhierii noștri de nenumărate ori și-au ridicat glasul, aproape cerșind dela guverne neînțelegătoare dreptate pentru frații lor mai mici în Hristos, — în parlament, prin ministere, pe tot locul! Au riscat întreruperi banale, și chiar desaprobarea, inconștientă, a „reprezentanților națiunii“. Au făcut tot ce-i omeneste posibil — și compatibil cu prestigiul și poziția lor. Dar de rezultatul, adeseori nul, nu poate răspunde decât conștiința celor cari, chemați la locuri de conducere, din interese meschine, ori sub presiuni oculte, sau numai din nepricepere, au împărțit preoțimea de cel mai mașter tratament.

* * *

Prin urmare: organizație profesională ne trebuie. Disciplinată, bine înghiețată — care

să fie sprijin Episcopilor, scut și ocrotire năzuințelor clerului, formațiune puternică și temută, care să impună dreptate și echitate pentru noi.

(Va urma).

Pentru copiii săraci. Inițiativă bună și rodnică a fost „Ziua copilului“, pe care au organizat-o, la 8 Septembrie, în tot cuprinsul Bisericii noastre, Agru și Reuniunile de femei. În toate părțile s'au ținut, cu acest prilej serbări, s'au spus vorbe cuminți, s'au dat îndemnuri și s'au întărit sentimente alese. În multe părți s'a făcut mai mult decât atât: s'au pus începuturi concrete de ajutorare efectivă a copiilor săraci; aceasta fiind cea mai rodnică măsură pentru întărirea și apărarea „familiiilor numeroase“, de care țara și biserica trebuie să poarte grijă specială.

Așa a făcut, de pildă, Reuniunea de femei „Sf. Maria“ din Cluj, condusă cu atâta râvnă de Dna *Livia Dr. Bollă*. A deschis, în cartierul muncitoresc „Iris“, un cămin de zi, care va adăposti peste 30 copii săraci, lipsiți de căldura căminului familiar. — Realizare cum nu se poate mai laudabilă și mai folositoare. Ea va șterge multe lacrimi și multe suferințe.

Inaugurarea acestui cămin a fost centrul unei serbări, impresionante, care s'a desfășurat în prezența unui mare număr de oaspeți din fruntașii Clujului. Au vorbit: Dna *Livia Bollă*; dna *El. Actiu*; Pr. Dr. *Tit Mălăi*, care a reprezentat pe Preasf. Iuliu; primarul Clujului, d. *N. Drăgan*; d. *Inspector școlar Iencica*; și dna *Ghidonescu* în numele societății „Sf. Elena“; elogiind cu toții frumoasa acțiune începută de reuniunea „Sf. Maria“. Au urmat apoi o mică producție a copiilor, expoziție de copii și, în urmă, premierea familiilor celor mai numeroase și a copiilor mai bine îngrijiți.

Pilda dela Cluj așteaptă imitatorii!

Aiudul în sărbătoare. Abia au trecut câțiva ani, de când s'a desfășurat cea mai frumoasă serbare agrară din arhidieceză în Alud, și în ziua de 8 Sept., s'a arătat alt steag fălăind a praznic.

Federația Reuniunilor Religioase Unite,

de sub presidența Drului *Fodor*, din prilejul serbătorii copilului din nou s'a pus pe muncă. Ajutat de mărețul cor bisericesc condus de Dl major *Mih. Papinlu*, sf. Liturgie din aceea zi, la care a pontificat și predicat *Revss. Gh. Dănilă* canonic, președintele Agrului arhidiecezan, a culminat în cuminecarea alor peste 200 copii între anii 8—15; s'a continuat după masă cu concertul religios, în cadrul căruia s'a ținut cuvântul Dlul *Dr. Fodor* și al Păr. canonic *Dănilă*, — despre educația morală a copilului.

O revistă locală, scoasă din acest prilej: „*Vie împărăția ta*“... anunța programul de după masă, în parcul orașului, unde tablourile vii: „*Lăsați copiii să vină la mine*“ și „*Ingerul păzitor*“, împreună cu alte producții ale micilor artiști — elevi de grădiniță, — încheie serbarea, a cărei punct culminant a fost conferința Doamnei *Livia Hulea-Rebreanu*, despre morala creștină, farul conducător al educației. Incasările brute, ce trec de 9000 Lei, dovedesc munca de albină a Doamnelor din Alud, în frunte cu Dna *Dr. Tiți Marcu*, cari au înțeles să muncească din greu pentru buna reușită morală și materială.

Răbdare, spor la muncă și — binecuvântare cerească să albă aceste strădanii. (Pr. *Belu*).

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe nouhirotoniții: pâr. *Melinte Crișan* la Roteni; pâr. *Aurel Aldea* la Chesler; iar pe pâr. *Ștefan Medveșan* (celibe) catihet la lic. de stat din Gheorgheni. Au rămas în disponibilitate: pâr. *Valer Suciu* din Tătărlău și pâr. *Dumitru Poptămaș* din Râciu. Intre cei hirotoniți la 8 Sept. c., sunt și profesorii: pâr. *Emil Mesaroș* dela Școala Normală de băieți; pâr. *I. Matieș* și pâr. *Traian Jacodi* dela Școala comercială de băieți.

— Același a numit de profesori secundari la școlile din Blaj pe următorii: d. *Gh. I. Biriș* (latină-elină) la liceul de băieți; d. *Ionuț Sâmpăleanu* (l. franceză) la școala normală de băieți;

»In această largă revărsare de forțe redeșteptate, se împletește munca așa zișilor dascăli ardeleni. Configurația nouă a Statului român a cam pierdut din vedere tagma lor, dar generația care a făcut unirea cea mare nu-i va putea uita niciodată. Dacă din clipa cea dintâi a marelui război, în sufletul vechiului Regat curerirea Ardealului s'a impus cu puterea mistică a unei predestinări, minunea se datorește faptului că visul nostru de izbândă, înainte de a primi botezul de sânge, a făcut popas un veac aproape la catedra dascălilor ardeleni«.

Vor zice unii: Ce ne spune Goga e frumos. Dar nu e concludent. E, și el, „frate de dincolo“, trebuia deci să vorbească așa. Citiți atunci cele scrise în „*Universul*“, 1926. de regretatul *C. Bacalbașa*, care, neam de neam, n'a avut cu Ardelenii nici în clin, nici în mână:

»Profesorii ardeleni nu erau numai învățătorii materiilor din programe, toți erau și apostoli. Ori unde era un Ardelean, catedra se înălța în tribună. Iar la cursurile de istorie națională vocea dascălului dobânda sonorități de trâmbiță, care dăra zidurile cetăților«.

Există însă o caracterizare, dată cândva de d. *Iorga* sub o formă lapidară, care exprimă de minune felul de a fi și de a cugeta al Ardelenilor stabiliți în țară. Citez din memorie: „Erau ideologi, revoluționari, cari nu priveau lucrurile așa cum sunt, fără numai sub unghiul a ceea ce trebuie să fie“.

Acest „ceea ce trebuie să fie“ e foarte semnificativ, dar ușor de înțeles. Gândiți-vă numai, că toți acești tineri încredințați că sunt depozitarii evangheliei vestite de *Lazăr* și

marilor lui discipoli, au dat aici de o elită înstrăinată, ce ația dispreț public față de orice afirmare a culturii și limbii române. În familie, în saloane, pe stradă, vorbea francezele cu sfidătoare obrăznicie a parvenitului îmbogățit, în loc de a-și face un titlu de mândrie din vorbirea limbii țării, contribuind la transformarea ei într'un instrument rar și prețios ce vibrează la prima evocare a cugetului, la cea mai ușoară tresărare a sensibilității, calități ce sunt apanajul exclusiv al înaltei societăți.

Considerați apoi că Ardelenii au văzut lumina zilei într'un mediu hotărât apusean, unde cea mai mică abatere dela regulele onoarei și a corectitudinii personale primea imediată sancțiune a opiniei publice, înainte chiar de a-și atrage rigorile legii. În timp ce, în atmosfera quasi orientală a vechilor principate și a României libere de mai târziu, ei se loveau, la orice pas, de lipsa convențelor perpetuate în Apus de o lungă tradițiune de cavalerism medieval¹⁾.

Să se mai mire cineva de spiritul critic, specific transilvan, de care ne vorbește d. *Iorga*, și care, nouă „*Ungurenilor*“, ne-a atras în permanență cordiala ură a unei anumite categorii de concetățeni!

¹⁾ Unde ar fi, Doamne, astăzi România-Intregită, ca prestigiu în lume și prosperitate națională, dacă i-ar fi impus Ardelenii vechile virtuți austere?!

Tocmai acestor împrejurări putem mulțumi că Ardelenii au alergat din primul moment sub steagul „*Ligii culturale*“, desfășurat de tânărul profesor cu fruntea de Arhanghel și voce de proroc, sub impulsul cărui — în ziua memorabilă de 13 Martie 1906 — tineretul universitar, exasperat de purtarea nepatriotică și antiromânească a unor înstrăinați, le-a administrat în piața Teatrului Național, una din acele lecțiuni ce nu au nevoie de a fi repetate²⁾.

Și astfel ia sfârșit, sub primele raze ale unui început de primăvară, o perioadă din cele mai sbrucumate ale vieții noastre culturale...

*

Voi, tinerilor, cari veți citi cu o privire absentă aceste rânduri, vă veți întreba nedumeriți, de ce răscolesc cenușa unor întâmplări peste cari s'a așezat negura uitării?

Vedeți, dragii mei, aici, voi nu aveți dreptate. Pentru voi, marele mit care de secole a exaltat toate puterile sufletului ale acestui popor românesc, a devenit o realitate banală ce pare că a existat din prima zi a facerii lumii. În bălciul polcrom și asurzitor al vieții de azi, cine din voi mai simte florile răsvătirii ce se revărsau odinioară pe strunele inspirate ale cântărețului „*pătimirii noastre*“:

²⁾ E vorba de o reprezentație de binefacere în limba franceză, în care aveau să figureze persoane din elita bucureșteană.

d. *Traian Jacodt* (l. italiană) la școala comercială de băeți; dș. *Felicia Pop* (lucru de mână-gospodărie) la liceul de fete; dș. *Alex. Tiniș* (l. franceză); dș. *Ileana Stresca* țesut-lucru de mână); Sr. *Constantina Clora* (gospodărie) și Sr. *Carmela Georgescu* (l. română) la școala normală de fete, iar dș. *Lidya M. Gavrilăscu*: titulară provizorie la catedra de l. italiană și corespondența comercială, dela școala comercială de fete.

Ziua misiunilor. Este 20 Octomvrie. Atunci se fac, în toată lumea, colecte pentru marea acțiune a răspândirii credinței printre păgânii de toate limbile și de toate culorile. Secretarul Propagandei, Msgr. C. Salotti, a și lansat un apel stăruitor către inimile creștinești, cerând să vină în ajutorul acestei acțiuni uriașe. Apelul arată marea încredințare misionară pe care a dat-o Hristos Bisericii sale. Națiunile creștine, înviind tradițiile vechi, trebuie să se ia cu adevărat la întrecere în a susține străduințele celor cari merg în cele mai depărtate ținuturi ale pământului, ca să implante crucea Nazarineanului acolo unde nu-i, și să răspândească binefacerile credinței și ale civilizației acolo unde ele lipsesc. — Chemarea ne sună și nouă, tuturor!

Salvatorul Australiei. În 1931 Australia a suferit o adevărată prăbușire economică. De atunci merge neconținut spre bine. Azi situația ei este iarăși înfloritoare. Partea leului în această redresare o are primul-ministru *Iosif A. Lyons*, cunoscut în toată Australia ca un foarte bun catolic. Din familie săracă, prin muncă și pricepere a ajuns la întâiul post de conducere a unei lumi, în care catolicii sunt doar o mică minoritate. Deputat acum de 26 ani neconținut, ministru în mai multe rânduri, iar acum din Decemvrie 1931 prim-ministru. A reușit să restabilească deplin finanțele. A redus șomajul sub jumătate. A regulat datoriile externe. — Duce și o viață familiară exemplară. Are 11 copii. Soția lui, o convertită, activează în operele de educație creștină.

„Monumentul Ecaterinei Teodoroiu“. La praznicul Nașterii Preacuratei s'a inaugurat, la Tg-Jiu, cu pompă mare, în prezența Suveranului și a guvernului, un monument

„Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții —
De jalea lui au răposat
Și moșii și părinții...“

Și, totuși, pentru neîmplinirea acestui vis a fost tras pe roată într-o dimineață senină florosul lăbăg, *Cloșca*, din sat dela *Cărpeneș*, care strigă „hoherului“ când acesta îi sdrobea pieptul: *Șt-o să mai vedeți!...*“

Și tot pentru neîmplinirea acestui vis s'a smintit „regele Munților“, bietul *Avram Iancu*, ce rătăcea cântând din fluer pe niști. Iar bătrânul președinte *Rațiu*, sărac și istovit, suferea ororile temnițelor ungurești cu cel 15 soți al lui. — Astăzi încă, mii de mame îndoliate își șterg în taină o lacrimă de dorul păgân al acelora, cari tineri și încrezători au plecat să-și apere blata țară... De mult și... nu s'au mai întors.

Bătrânii spun că în lumea aceasta toate se *cuceresc*: avuție, rang, femeie, teritorii. Dar, vai! cu mult mai lesne ele se pierd...

— În mijlocul atâtor ruine morale, îngrămadite de egoismul și servilismul oamenilor politici din zilele de azi, pe cari opinia publică trezită îl cântărește și-l judecă, voi sunteți străjerii mândriei românești; închisă în albul turn de fildeș. Nu lăsați ca idealul nostru sfânt să-și la sborul spre culmile eterne ale Carpaților, bătând întlmidat din aripi...

în amintirea eroinei Ecaterina Teodoroiu. Cuvântul regal a accentuat admirabil importanța momentului. În eroina dela Jiu sărbătorim virtuțile de bărbăție și curaj ale neamului, dar mai ales »sacrificiul unei credințe și a unei energii care n'ar fi putut fi oprită de nici o piedecă«. Impreună cu Curtea de Argeș care este monumentul Suveranilor, cu monumentul eroului necunoscut din București, cel al Ecaterinei Teodoroiu, care intrupează sacrificiul țărâncei române, încheie triumful credințelor și sacrificiilor cari au dus la întregirea neamului. — De aceea: slavă ei!

Locale. Dumineca viitoare, întâia după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. *Liviu Chinezu*, prof. de religie.

Biserica și familia ne vor salva. Intr'o cuvântare ținută la o școală catolică de vară din Cliff Haven, fostul președinte al statului Massachusetts, I. B. Ely, a spus între altele: »Niciodată n'a fost în America atât de mare tendința de a cerși ajutorul cărmuirii. Se pare că am uitat deabinelea, că mai avem și religia și familia drept mijloace pentru a ieși din greutăți. Trebuie să începem a căuta în Biserică și în familie ajutor și îndreptare. Religia ne-a scos din întunecul timpurilor de mult apuse; ea ne va mântui și de greutățile prezentului.«

„Chestiunea economică“ în Mexico. Prigoana religiei continuă în nenorocita țară a tuturor revoluțiilor și răsturnărilor. De curând s'a publicat o nouă lege, pentru a »întări«, art. 27 din constituție, privitor la confiscarea bunurilor eclesiastice. Noua lege stabilește că toate bisericile, semnariile și orice avere bisericască este proprietate națională și trebuie confiscată. Biserica și organizațiile religioase nu pot achiziționa bunuri imobile nici prin mijlocirea alor terțe persoane. — Ciudat e, că toată această ticăloșie mexicană este prezentată acolo ca o simplă »chestiune economică«.

Evreii au flotă. Pentru a doua oară în trei mii de ani — scrie »Temps« — apare pe mare o flotă pur ebraică. Două vapoare, purtând numele de »Mont Sion« și »Telaviv«, cu echipajii curat evreești, circulă acum pe linia Palestina-Triest. Este, aceasta, a doua flotă jidovească. Prima a fost cea a regelui Solomon.

Comunisti prevăzător. Presa mandciureană se ocupă, nu fără oarecare maliție, de cazul prof. *Ustrialoff*, repatriat zilele trecute în Sovietia-i mult lăudată (de el, firește). Se precizează anume, cu detalii interesante, că trimisul sovietic, când să plece spre patria nașterii sale, s'a provăzut cu de toate, parc'ar fi pornit spre o lume de săibateci. Și-a făcut pentru sine și pentru fiecare membru al familiei sale câte 6 rânduri de haine; a cumpărat pentru fiecare câte două ceasornice de aur și și-a încărcat cuferele cu săpunuri, parfumuri, leacuri și alte lucruri necesare unui menaj. Ziarele, cari aduc lista întreagă a bagajelor d. profesor bolșevic, observă, cu ironie, că dsa, pe cât se vede, preferă produsele burghize produselor sovietice despre cari atâtea laude a risipit, cu gura și cu peana, în Mandciuria și într'alte părți.

† **Petru Magda**, picher C. F. R., și-a dat sufletul în mâinile Ziditorului Miercuri în 4 Sept. c., la Alba-Iulia, în anul 51 al vieții sale. — Facă-i Domnul parte cu dreptii!

Telefonul „Unirii“

P. Reghin. Nu se aude nimic de *pelerinajul la ținea* acum, în toamnă, după cum se proiectase la început, ci în primăvara lui 1936. După informațiuni sigure, atunci se va inaugura noul seminar românesc, care este gata de pe acum. Și anume, la Buna-vestire. Până atunci vom fi stăpâni deplin și pe admirabila biserică din Forul lui Traian, pe care ni-o oferă generositatea Sfântului Părinte. Așa că vom avea, la Buna-

vestire, indoită și mare sărbătoare, bisericască și românească totodată. — De sigur, va trebui să facem totul, pentru a fi la înălțimea momentelor ce ne așteaptă. Pelerinajul național, pe care îl pregătește de pe acum Comitetul Central al Agru-lui, va trebui să fie cel mai mare și mai frumos din câte am avut până acuma. — Sperăm că va și fi!

I. Sibiu. Lăsați-i în apele lor și nu le tulburați »credința«. Dacă preacucernicii »Telegrașiști« cred, cu toată seriozitatea, că »Moscova animează catolicismul politic«, că sunt legături tainice »între catolicismul politic și bolșevismul rusesc«, că organizațiile tineretului catolic german întrebuițează metode »terrorist-comuniste« ca: »asasinarea de tineri național-socialiști pe străzi și profanarea bisericilor«, etc, este absolut inutil a mai face apel la rațiunea și logica lor. Chiar dacă aceste năsbății le găsec în »Glasnik«-ul patriarhiei sârbești care, la rândul ei, le țese și le înflorește pe marginea unui articol bolșevic, în care se dau tinerilor comuniști din Germania sfaturi și îndemnuri de a se strecura în organizațiile tineretului catolic și a le influența în sens bolșevic. Că bolșevicii vor fi dând astfel de îndrumări, se poate. Dar de aici până la năroziile afirmate de »Glasnik« și reproduse de »Telegraful«, care are o permanentă duioșie față de de Hitlerism, — desigur sub influința organizațiilor naziste din Sibiu — este tot atâta distanță, cât între Sinai și Mag'avit. Ceice cred astfel de enormități, nu trebuiesc neliniștiți. În fruntea gazetei lor trebuie scrisă vorba lui Dante: Lasciate ogni speranza...!

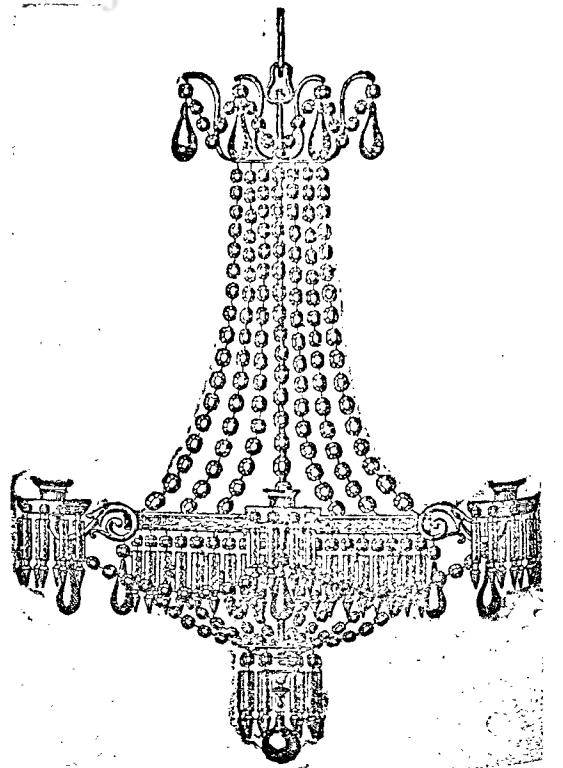
„Glasul Monahilor“. București. »Aceiași uniți dela Blaj — scrieți preacucerniciile voastre — când le-am spus adevărul, în loc de răspuns serios, spun că n'am carte«. — Perfect. Cu o foarte mică îndreptare. O silabă scurtă: »ne...«. Când spuneți »neadevăruri« și ciudătenii, — ca acum de ex: »Arhierii catolici și uniți din Ardeal nu voiesc să participe la serbările naționale fără aprobarea Papei« — inclinăm mai bine să credem că le scrieți din simplă neștiință, decât din răutate și cu voia. Ori, poate, preacucerniciile voastre vă dați perfect de bine seama că umblați alături de adevăr? Faptul că pervertiți și răstălmăciți, consecvent, scrisul nostru, ne dă de gândit fiindcă noi ne silim să scriem pe înțelesul tuturor. Ar fi ciudat ca tocmai cucerniciile voastre să-l pricepeți atât de schimonosit. Atunci...? — La partea ultimă a frazei Dv: »călugării fără carte au salvat populația ortodoxă«, strigăm din toți bojocii: Trăiască alfabetismul!

A. Diciosănmărtin. Am primit 150 Lei. Abonamentul e achitat până la 1 Oct. 1935.

Oficiul parohial Codor. Chităm primirea sumei de 200 Lei. Achitat până la 30 VI 1935.

T. Lugoj. Am pimit abonamentul pe jumătatea a doua a anului curent.

Qa. Jidova. Confirmăm primirea sumei de Lei 200.

Policandre

LIBRARIA ANCA — CLUJ

frumoase, din stielă, în diferite forme, pentru bisericile noastre la sate.

Tot aici se află: Odăjdii, Pra-pori, Cruci, Rechizite și Cărți bisericesti, Imprimare, Icoane, și altele.
Cereți Catalogul Ilustrat. (3-4)

Citiți și răspândiți „UNIREA“